

ולענין כניסה לעזרה — אנפלאות של בגד אינם בכלל 'מנעל' ואין נכנסים בהם לטיט, הלכך מותר להכנס בהם לעזרה (עפ"י רש"י יבמות קב:). ובמנחת חינוך (רנה"ד) כתב שנראה קצת מסוגיתנו שכל שאינו 'מנעל' לענין חליצה, כשר לכניסה בעזרה, כגון שאינו של עור.

ו. כוורת של קש (אינה ככוורות רגילות העשויות מקנים או מעץ) ושפופרת של קנים — רבי עקיבא מטמא בטומאת מת וכדו', (אפשר שכלי קש טמא מן התורה, ככלי עץ. ואפשר שאינו טמא אלא מדרבנן. תוס'. וברמב"ם משמע שכלי קש הרי הם ככלי עץ מהתורה. מצפה איתן). ורבי יוחנן בן נורי מטהר (לפי שאין הכוורת כפי הרגילות, או מפני שאינה בת קיימא. עפ"י תוס').

ז. עגלה של קטן (העשויה לשחק בה. ופעמים שהקטן יושב עליה. עפ"י רש"י. והתוס' פרשו שהיא עשויה לקטן להתלמד להלך, והוא נשען עליה) — טמאה מדרס.

ח. מקל של זקנים — טהור מכלום. (מטומאת מת וכדו' טהור, לפי שהוא מפשוטי כלי עץ. וממדרס טהור לפי שאינו מיועד לסמיכת כל הגוף אלא לסייע בהליכה). אין יוצאים במקל בשבת, אלא למי שאי אפשר לו לילך בשום אופן ללא מקל, שהרי הוא לו כמנעל, אבל אדם שהולך בביתו בלא מקלות אלא שבחוף הוא נעזר במקל להבטיח פסיעותיו — אסור (רא"ש ושאר פוסקים).

דפים טו — טז

צג. א. אלו דברים נוספים מנו חכמים שמותר לצאת בהם בשבת?

ב. אלו מיני רפואות ותיקוני הגוף מותר לעשותם בשבת?

א. הבנים יוצאים בקשרים (— מיני רפואה וסגולה; קישורי פואה (אדא מרי בשם רב יהודה), או קשר מסוים לבן שיש לו געגועים על אביו), ובני מלכים בזוגים (= פעמונים). וכל אדם, אלא שדברו חכמים בהווה. והעמיד רבי אושעיא כרבי שמעון שאמר כל ישראל בני מלכים הם, הלכך מותר לצאת לכל אדם בזוגים, גם לעניים. ורבי העמיד בארוג בכסותו, אבל בלא זה — אסור.

וכן פסק הרי"ף. ואף בבני מלכים אין התר אלא בארוג. עפ"י שפת אמת ורא"מ הורביץ.

אין התר אלא בתלויים בשלשלת, שאין חשש שמא ייפסקו. וריב"א פרש על פי הירושלמי,

שלא התירו כאן אלא לקטנים, אבל לגדולים אסור, שמא ייפסק ויביאנו בידיו (עפ"י תוס').

יוצאים באבן תקומה (— לנשים, שלא תפלגה) בשבת. משום רבי מאיר אמרו: אף במשקל אבן תקומה.

[והוא שנמצא החפץ מכוון במשקלו מאליו לאותה אבן, ולא כיוונוהו בידים]. וגם אשה שלא הפילה

מעולם, ואפילו אין ידוע שהיא עתה מעוברת, מותרת לישאנה כדי שאם תתעבר לא תפיל. משקל

דמשקל — נסתפק אביי (ברי"ף: רב אשי) אם מותר, ועלה ב'תיקו'.

א. הלכה כרבי מאיר. רי"ף.

ב. שנינו בתוספתא (ומובאת ברי"ף): יוצאים במוך ובספוג שעל גבי המכה ובלבד שלא יכרוך

עליהם חוט או משיחה; יוצאים בקליפת השום ובקליפת הבצל שעל גבי המכה, ואם נפל

— לא יחזיר; יוצאים באגד שעל גבי המכה, וקושרו ומתירו בשבת; יוצאים באספלנית ובמלוגמא וברטיה שעל גבי המכה, ואם נפל לא יחזיר.

ואם קושר את התחבושת בדבר שאין לו כל חשיבות, שזורקים אותו בגמר השימוש — הריהו בטל לתחבושת ומותר לצאת בו, כל שנועד להדק את התחבושת, ולא כדי להוציאו. אין יוצאים בתחבושת שאינה ניתנת לצורך הגוף אלא רק כדי לשמור על נקיון הבגדים (עפ"י פוסקים).

נחלקו תנאים האם מותר לצאת בביצת חרגול, שן שועל ומסמר מן הצלוב (לרפואת חלאים שונים), או אסור הדבר אף בחול, משום 'דרכי האמורי'.

[אביי ורבא אמרו שניהם: כל דבר שיש בו משום רפואה — אין בו משום דרכי האמורי. ומנו בגמרא רשימת דברים האסורים משום דרכי האמורי.

יש מן הראשונים שכתבו שכל דבר שעושים אותו לרפואה ואינו נכלל ברשימה זו — אין בו משום דרכי האמורי, הגם שאין רפואתו ודאית וטבעית. ויש אסורים בכל דבר שאין רפואתו בדוקה ומנוסה, כגון קמיע שאינו מן המומחה.

ב. תליית קישורים וקמיעות הנחשבים כמסוגלים למיני חלאים שונים — מותרת בשבת. וכן כפיית כוס חמה על הטבור, לאדם החש במעיו — מותרת. וכן מותר לסוך שמן ומלח בשבת, להשכת שיכרות. וכן מותר לעשות 'עניבת חנק' לקיבוע הצואר וכדו', וללפף התינוק כדי ליישב אבריו ולקבעם שלא יישמטו — כל אלו אינם בכלל 'רפואות' שגזרו עליהם משום שחיקת סממנים. (ולפי שהאדם מצטער התיירו לעשותם ולא חששו משום 'עובדין דחול'. עפ"י פוסקים).

פרק שביעי; דף סח

צד. מה דין השגגות דלהלן לענין חיוב קרבן חטאת?

א. אדם שמעולם לא ידע עיקר שבת, כגון תינוק שנשבה לבין הנכרים.

ב. היה יודע עיקר שבת ושכחה.

ג. יודע עיקר שבת ואינו יודע בשעת עשיית המלאכה שהוא שבת.

ד. יודע שהוא שבת ואינו יודע שהמלאכה אסורות.

א. אדם שלא ידע עיקר שבת מעודו, כגון תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר לבין הנכרים, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה — לדעת רבי עקיבא, לכשיוודע לו מביא חטאת אחת על הכל, [ששגגה אחת היא לו. וכן חייב קרבן אחד על כל כרת שבתורה, על הדם אחד, על החלב אחד (ואפילו תמחויים מחולקים. תוס' וכדו')]. וכן נקטו רב ושמואל. ואילו לדעת מונבז, פטור מכלום. (שוגג כמזיד, מה מזיד שהיתה לו ידיעה אף שוגג אינו חייב אלא אם היתה לו ידיעה). וכן סוברים רבי יוחנן וריש לקיש.

רש"י נתן טעם, לפי שאומר מותר אנוס הוא. והתוס' חלקו וכתבו שגזרת הכתוב היא.

הרמב"ם (שגגות ב, 1) פסק תינוק שנשבה בין הנכרים חייב קרבן.